

مسجد کانون گسترش فرهنگ پویای شهادت

رضا محقق (کارشناس الهیات و معارف)

یکی از مهم‌ترین عوامل پیروزی‌های پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، روحیه شهادت‌طلبی و نهراسیدن مسلمانان از مرگ بود. در اسلام مرگ پایان زندگی نیست؛ بلکه آغاز حیات ابدی شمرده می‌شود. شهادت‌طلبی و ایثار، منحصراً مربوط به جبهه و جنگ و مسائل نظامی نیست؛ بلکه در تمام شئون زندگی مسلمانان جاری است. مسلمان واقعی کسی است که برای خدمت به اسلام و خدمت به جامعه اسلامی، از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کند و حتی در صورت لزوم، جان خویش را فدای اسلام می‌کند. واقعه کربلا، نمونه کامل ایثار و فداکاری برای اسلام و مسلمانان است. در منابع اسلامی، آیات و روایات بسیاری درباره فضیلت شهید و فرهنگ شهادت وجود دارد و در این زمینه تأکیدات فراوانی شده است.

اگر محور فعالیت‌های افراد یک جامعه، منفعت جمعی باشد نه منفعت شخصی، و همه برای سعادت همدیگر تلاش کنند، قطعاً بسیاری از مشکلات و شاید همه مشکلات جامعه برطرف

شود. در اسلام، محور فعالیت‌ها «ما» محسوب می‌شود نه «من». این فرهنگ متعالی، باید هرچه بیش از پیش در جامعه اسلامی ترویج و نهادینه شود. به شکلی که همه افراد جامعه برای خدمت به مردم، از هم سبقت بگیرند و کار، وظیفه الهی محسوب شود نه اجبار زندگی.

مسجد پایگاه شهادت و ایثار

مسجد به عنوان مکانی مقدس و در عین حال مردمی، در طول تاریخ، پایگاهی برای افراد ایثارگر و خیر محسوب می‌شده است. شهیدان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، درس شهادت را از همین مساجد آموخته‌اند. در طول دفاع مقدس، مساجد منشأ فعالیت‌های بسیاری بوده‌اند؛ از تشویق و ترغیب مردم برای حضور در جبهه‌ها گرفته تا برگزاری مراسم بزرگداشت برای شهدا و بازگو کردن ابعاد شخصیتی و اخلاقی شهیدان، همه و همه از فعالیت‌های مساجد برای گسترش فرهنگ شهادت بوده است. در حوادث مختلف، اعم از طبیعی و غیرطبیعی، مسجد پرچمدار کمک و امدادرسانی فی سبیل‌الله بوده است. مردم، مسجد را به عنوان پایگاهی برای ایثار و کار و کمک فی سبیل‌الله می‌دانند.

نیاز به ترویج فرهنگ شهادت

ترویج فرهنگ ایثار و از خودگذشتگی در جامعه باعث می‌شود که همه با هم و برای هم کار کنند و فقط به دنبال منافع شخصی خود نباشند. فرهنگ شهادت برای جامعه اسلامی سلاحی محسوب می‌شود که خار چشم دشمنان محسوب شده و هیچ پدافندی نمی‌تواند با آن مبارزه کند. تلاش شبانه‌روزی برای اسلام و جامعه اسلامی از نتایج حتمی ترویج فرهنگ شهادت به معنای واقعی آن است. شهید کسی است که تمام هم و غمش سرافرازی و سربلندی اسلام و و جامعه اسلامی است و برای این هدف حتی از جانش خویش می‌گذرد. فرهنگ شهادت، یعنی تلاش شبانه‌روزی برای اسلام و مسلمانان.

مسجد بهترین مدرسه برای ترویج فرهنگ شهادت

۱. مسجد توزیع‌کننده کتاب‌های مربوط به شهدا در میان نوجوانان و جوانان

توزیع و ترویج کتاب‌های مربوط به شهدا (ترجیحاً به صورت رایگان) تأثیر به‌سزایی در گسترش فرهنگ شهادت خواهد داشت. کتاب‌های مربوط به شهدا به خصوص زندگی‌نامه شهدا علاوه بر

تأثیر خاصی که بر روحیه نوجوانان و جوانان دارد، می‌تواند الگوی اخلاقی خیلی خوبی نیز برای آنها ایجاد کند. زندگی‌نامه شهدا مملو از آموزه‌های اخلاقی است که قطعاً برای نوجوانان و جوانان و ایجاد روحیه شهادت در درون آنها، مورد نیاز است که نوجوانان و جوانان معمولاً از این‌گونه کتاب‌ها استقبال می‌کنند. برای نمونه کتاب د/ - با اینکه قیمت بالایی برای آن در نظر گرفته شده بود - در طول مدت کوتاهی بارها تجدید چاپ شده است و علاقه‌مندان به خصوص قشر جوان به خوبی از این کتاب استقبال کردند.

۲. مسجد برگزارکننده بزرگداشت و همایش با هدف آشنایی جوانان با فرهنگ شهادت

برگزاری بزرگداشت و همایش، می‌تواند در ترویج فرهنگ شهادت در جامعه نقش مهمی داشته باشد. البته برگزاری این همایش‌ها باید با برنامه و کار کارشناسی قبلی صورت بگیرد، نه اینکه بهانه‌ای باشد برای خرج بودجه‌های فرهنگی بلااستفاده سازمان‌ها. در اجرای این بزرگداشت‌ها

باید از کلیشه و ولخرجی‌های بی‌مورد پرهیز شود که این کارهای علاوه بر زشت کردن چهرهٔ همایش تأثیر منفی نیز در پی دارد.

۳. کتابخانه‌های مساجد منبعی غنی برای گسترش فرهنگ شهادت

کتابخانه‌های مساجد باید به کتاب‌ها و نرم‌افزارهای مربوط به شهدا تجهیز شوند و این کتاب‌ها و نرم‌افزارها باید به راحتی در اختیار نوجوانان و جوانان قرار بگیرد.

۴. برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی با موضوعات مربوط به شهدا

مساجد می‌توانند با برگزاری مسابقه‌های کتاب‌خوانی با موضوعات مربوط به شهدا - با تعیین جوایز قابل توجه و ارزنده - در ترویج فرهنگ شهادت تأثیر قابل توجهی داشته باشند. مساجد به عنوان یک مکان صددرصد عمومی می‌تواند با این کار اقشار مختلفی از جامعه را تحت پوشش خود قرار بدهد.

۵. برگزاری مسابقات فرهنگی - هنری با موضوعات مربوط به شهدا

جوانان و نوجوانان با اینکه سرشار از شور و انرژی هستند، ولی برای فعالیت نیاز به محرک دارند. محرک آنها می‌تواند مسابقات فرهنگی هنری باشد. برای نوجوان و جوان نقاش یا خطاط می‌توان مسابقاتی در این زمینه برگزار کرد. مسابقات داستان‌نویسی با موضوع شهدا می‌تواند طیف دیگری از نوجوانان و جوانان را برای فعالیت تشویق کند و در نهایت می‌شود از همه آثار آنها نمایشگاهی تدارک دید و آن را در محله مسجد در معرض بازدید عموم قرار داد.

۶. دعوت از سرداران جنگ برای بازخوانی زندگی شهدا

مساجد می‌توانند هر چند وقت یک بار یکی از سرداران جنگ را برای سخنرانی دعوت کرده و خاطرات شهدا را از زبان هم‌زمانشان به گوش نوجوانان و جوانان برسانند. این سخنرانی‌ها باعث می‌شود که جوانان درک روشن‌تری از فضای جبهه و جنگ داشته و شهادت‌طلبی و ایثار شهدا برایشان محسوس‌تر باشد.

۷. گسترش اردوهای راهیان نور

تجربه نشان داده که اردوهای راهیان نور، نقش بسیار مؤثری در آشنایی نسل جوان با جبهه و جنگ و فرهنگ شهادت داشته است. حضور در مناطق جنگی و دیدن از نزدیک و برقراری ارتباط مستقیم با آن حال و هوا، قطعاً در روح و روان جوان تأثیر خودش را خواهد گذاشت.

نتیجه‌گیری

فرهنگ شهادت از آموزه‌های اصیل اسلامی و از سلاح‌های منحصر به فرد مسلمانان است که دشمن برای آن هیچ پدافندی نداشته و نخواهد داشت. ترویج و گسترش هر چه بیش از پیش این فرهنگ غنی باعث پیشرفت و سربلندی جامعه اسلامی خواهد شد. مسجد جهت ترویج و گسترش این فرهنگ، همیشه نقش محوری داشته است. با برنامه‌ریزی دقیق و استفاده از همه امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مسجد، می‌توان این نقش را پررنگ‌تر از گذشته کرد.

